

Amadeusz Krause

Wstęp

Niepełnosprawność nr 6, 7-8

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wstęp

Problemy rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym są opracowane w licznych publikacjach książkowych i artykułach pedagogiki specjalnej. Przypomnę tylko publikację Janiny Obuchowskiej „Dziecko niepełnosprawne w rodzinie” (Warszawa 1999) czy Haliny Borzyszkowskiej „Izolacja społeczna rodzin mających dziecko upośledzone umysłowo w stopniu lekkim” (Gdańsk 1997). Najczęściej przytaczanymi i znanymi zagadnieniami z tego obszaru są etapy przystosowania się rodziców do niepełnosprawności dziecka i ich związane z tym postawy rodzicielskie. Ta wiedza dla pedagogów specjalnych jest wprawdzie istotna, jednak niewystarczająca. Musimy zdać sobie przede wszystkim sprawę ze zmian, jakim podlega współczesna rodzina i próbować je „przełożyć” na sytuację rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym. Niewątpliwie do znanych nam problemów dojdą zjawiska, takie jak: większe narażenie na ryzyko społeczne w obliczu zmniejszającej się opiekuńczości państwa i instytucji wsparcia, zmiany w strukturze rodziny, autonomizacja i indywidualizacja członków rodziny, czy dezintegracja rodzinna.

Występowanie tych zjawisk w obszarze zainteresowań pedagogiki specjalnej widzimy już w licznych, aczkolwiek ciągle rozproszonych, badaniach i publikacjach. Przykładem jest wzrastająca niezaradność społeczna rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, skutkująca zjawiskiem, które nazwałbym umownie upośledzeniem życiowym. Okazuje się bowiem, że coraz więcej rodzin z obszaru zainteresowania pedagogiki specjalnej, pomimo otrzymywanych świadczeń i wystarczających dochodów, popada w sytuacje trudne, nie radząc sobie z komplikującą się rzeczywistością.

Innym wyzwaniem są zmiany kulturowe i świadomościowe w społeczeństwie. Pomimo wzrostu tolerancji wobec rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym mamy do czynienia z negatywnymi zjawiskami, będącymi niejako konsekwencją „dostatniej” nowoczesności. W wielu krajach rozwija się „prewencja” aborcyjna w celu wyeliminowania upośledzonego potomstwa, wzrasta też procent oddawanych niepełnosprawnych dzieci do adopcji lub porzucanych. Można powiedzieć, że presja wygodnego życia z jednej strony, z drugiej natomiast narastające ryzyka

społecznej egzystencji, zmieniają współczesną sytuację rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym. Możliwe, iż obecny numer „Niepełnosprawności” nie odpowie na wiele pytań, jakie można by postawić w związku z omawianym zagadnieniem. Mam jednak nadzieję, że wpisuje się w proces aktualizacji tego obszaru.

Redaktor Naczelny
Amadeusz Krause